# HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

26 iunie 2008 *

În cauzele conexate C-329/06 și C-343/06,

având ca obiect cereri de pronunțare a unor hotărâri preliminare formulate în temeiul articolului 234 CE de Verwaltungsgericht Sigmaringen (Germania) (C-329/06) și de Verwaltungsgericht Chemnitz (Germania) (C-343/06), prin deciziile din 27 iunie și din 3 august 2006, primite de Curte la 28 iulie, respectiv la 8 august 2006, în procedurile

**Arthur Wiedemann** (C-329/06)

împotriva

**Land Baden-Württemberg,**

și

* Limba de procedură: germana.

**Peter Funk** (C-343/06)

împotriva

**Stadt Chemnitz,**

CURTEA (Camera a treia),

compusă din domnul A. Rosas (raportor), președinte de cameră, domnii J. N. Cunha Rodrigues, J. Klučka, A. Ó Caoimh și A. Arabadjiev, judecători,

avocat general: domnul Y. Bot,
grefier: domnul B. Fülöp, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 27 septembrie 2007,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru domnul Wiedemann, de G. Stöger, Rechtsanwalt;

— pentru domnul Funk, de A. M. Kohn, Rechtsanwalt;

— pentru Land Baden-Württemberg, de domnul F. Laux, în calitate de agent;

— pentru guvernul german, de domnul M. Lumma și de doamna C. Schulze-Bahr, în calitate de agenți;

— pentru guvernul italian, de domnul I. M. Braguglia, în calitate de agent, asistat de domnul S. Fiorentino, avvocato dello Stato;

— pentru guvernul portughez, de domnul L. Fernandes și de doamna M. Ribes, în calitate de agenți;

— pentru Comisia Comunităților Europene, de domnul G. Braun și de doamna N. Yerrell, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 14 februarie 2008,

pronunță prezenta

## Hotărâre

1 Cererile de pronunțare a unor hotărâri preliminare privesc interpretarea articolului 1 alineatul (2), a articolului 7 alineatul (1) și a articolului 8 alineatele (2) și (4) din Directiva 91/439/CEE a Consiliului din 29 iulie 1991 privind permisele de conducere (JO L 237, p. 1, Ediție specială, 7/vol. 02, p. 62), astfel cum a fost modificată prin Regulamentul (CE) nr. 1882/2003 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 septembrie 2003 (JO L 284, p. 1, Ediție specială, 01/vol. 4, p. 213, denumită în continuare „Directiva 91/439").

2 Aceste cereri au fost formulate în cadrul a două litigii între domnul Wiedemann, pe de o parte, și Land Baden-Württemberg (cauza C-329/06), pe de altă parte, respectiv domnul Funk, pe de o parte, și Stadt Chemnitz (cauza C-343/06), pe de altă parte, litigii având ca obiect refuzul Republicii Federale Germania de a recunoaște permisele de conducere obținute de domnii Wiedemann și Funk în Republica Cehă ulterior retragerii administrative, pentru consum de droguri, respectiv consum de alcool, a permisului de conducere german al acestora.

## Cadrul juridic

*Reglementarea comunitară*

3 Potrivit primului considerent al Directivei 91/439, care a abrogat, începând de la 1 iulie 1996, Directiva 80/1263/CEE din 4 decembrie 1980, prima directivă a Consiliului privind introducerea unui permis de conducere comunitar (JO L 375, p. 1):

„[…] în sensul politicii comune de transport și pentru a contribui la îmbunătățirea siguranței traficului rutier, precum și pentru a facilita circulația persoanelor stabilite într-un alt stat membru decât cel în care au luat examenul pentru permis de conducere, este de dorit existența unui model comunitar pentru permisul de conducere național [recunoscut reciproc de statele membre], fără nicio obligație de schimbare a permiselor”.

4 Al patrulea considerent al acestei directive prevede:

„[…] din motive de siguranță rutieră, se recomandă stabilirea condițiilor minime pentru emiterea unui permis de conducere”.

5 În ultimul considerent al Directivei 91/439 se precizează:

„[…] din motive de siguranță rutieră și de trafic, statele membre ar trebui să aibă posibilitatea să aplice tuturor posesorilor de permis, care s-au stabilit pe teritoriul

acestora, dispozițiile naționale privind retragerea, suspendarea și anularea permiselor de conducere”.

6 Articolul 1 din directiva menționată prevede:

„(1) Statele membre introduc un permis de conducere național pe baza modelului comunitar, descris în anexa I sau Ia, conform dispozițiilor din prezenta directivă. […]

(2) Permisele de conducere emise de statele membre se recunosc reciproc.

(3) Dacă posesorul unui permis de conducere național valabil se stabilește într-un alt stat membru decât cel care a emis permisul, statul membru gazdă poate aplica posesorului de permis legislația națională în ceea ce privește termenul de valabilitate al permisului, controalele medicale și regimul de taxe și poate introduce, în permis, orice informații indispensabile administrației.”

7 Potrivit articolului 7 alineatul (1) din Directiva 91/439, permisele de conducere pot fi emise doar acelor solicitanți:

„(a) care au luat proba de aptitudini și cunoștințe practice și o probă de cunoștințe teoretice și care îndeplinesc normele medicale, conform dispozițiilor din anexele II și III;

(b) care au domiciliul stabil pe teritoriul statului membru care emite licența [a se citi «permisul de conducere»] sau pot prezenta documente doveditoare din care să rezulte că studiază pe teritoriul acestui stat de minimum șase luni."

8 Conform punctului 14 din anexa III la această directivă, intitulată „Normele minime de aptitudini fizice și psihice pentru conducerea unui autovehicul", consumul de alcool constituie un pericol important pentru siguranța rutieră și, având în vedere anvergura problemei, personalul medical trebuie să fie foarte vigilent. Punctul 14.1 primul paragraf din această anexă prevede că „[n]u se emit sau reînnoiesc permise de conducere pentru solicitanții sau conducătorii auto care sunt dependenți de alcool și [a se citi «sau»] nu se pot abține de la băutură și conducere [a se citi «nu pot disocia conducerea unui autovehicul de consumul de alcool»]". Din al doilea paragraf al punctului 14.1 menționat mai sus rezultă că „[d]upă o perioadă dovedită de abstinență și sub rezerva avizului medical autorizat și a controalelor medicale regulate se pot emite sau reînnoi permise de conducere pentru solicitanții sau conducătorii auto care au fost dependenți de alcool în trecut".

9 Punctul 15 din aceeași anexă prevede că „[n]u se emit sau [nu se] reînnoiesc permise de conducere pentru solicitanții sau conducătorii auto care sunt dependenți de substanțe psihotrope sau care nu sunt dependenți de aceste substanțe, dar abuzează de ele în mod regulat, indiferent de categoria de permis care se solicită". Punctul 15.1 din această anexă prevede că „[n]u se emit sau [nu se] reînnoiesc permise de conducere pentru solicitanții sau conducătorii auto care utilizează în mod regulat substanțe psihotrope, indiferent de formă, care pot stânjeni [a se citi «compromite»] capacitatea de conducere în siguranță, dacă se absorb cantități care pot avea un efect negativ asupra conducerii. Această măsură se aplică tuturor altor produse medicinale sau combinații de produse medicinale care afectează capacitatea de conducere".

10 De la punctul 5 din aceeași anexă rezultă că, pentru emiterea sau reînnoirea ulterioară a permiselor de conducere, statele membre pot impune un examen medical căruia i se aplică norme mai stricte decât cele stabilite în anexa menționată.

11 Potrivit articolului 7 alineatul (5) din Directiva 91/436:

„O persoană poate să dețină un permis de conducere doar dintr-un singur stat membru.”

12 Articolul 8 din această directivă prevede:

„[…]

(2) Sub rezerva respectării principiului teritorialității legislației penale și polițienești, statele membre în care are domiciliul stabil pot să aplice posesorului unui permis de conducere, emis de un alt stat membru, propriile dispoziții de drept intern privind limitarea, suspendarea, retragerea sau anularea dreptului de conducere și, dacă este necesar, să schimbe permisul în acest sens.

[…]

(4) Un stat membru poate să refuze recunoașterea valabilității oricărui permis de conducere emis de un alt stat membru unei persoane care este, pe teritoriul primului stat, subiectul uneia din măsurile menționate în alineatul (2).

[…]”

13 La articolul 9 primul paragraf din directiva menționată se precizează că „«domiciliu stabil» reprezintă locul unde o persoană locuiește permanent, adică cel puțin 185 de zile din fiecare an calendaristic, datorită unor obligații personale și profesionale sau, pentru o persoană fără obligații profesionale, datorită obligațiilor personale care atestă legături puternice între această persoană și locul unde locuiește”.

14 Articolul 12 alineatul (3) din Directiva 91/439 prevede:

„Statele membre își acordă asistență reciprocă în aplicarea prezentei directive și, dacă este necesar, schimbă informații cu privire la permisele pe care le au înregistrat.”

*Reglementarea națională*

Reglementarea referitoare la recunoașterea permiselor de conducere emise de alte state membre

15 Articolul 28 alineatele 1, 4 și 5 din Regulamentul privind accesul persoanelor la traficul rutier (regulamentul privind permisele de conducere) [Verordnung über die Zulassung von Personen zum Straßenverkehr (Fahrerlaubnis-Verordnung)] din 18 august 1998 (BGBl. 1998 I, p. 2214, denumit în continuare „FeV”) prevede:

„(1) Posesorii unui permis de conducere valabil al [Uniunii Europene] sau al [Spațiului Economic European (denumit în continuare «SEE»)], cu domiciliul stabil, în sensul articolului 7 alineatul 1 sau 2, în Germania, sunt autorizați – sub rezerva limitării prevăzute la alineatele 2-4 – să conducă vehicule în această țară, în limita drepturilor pe care le au. Condițiile care se aplică permiselor de conducere străine sunt respectate de asemenea în Germania. În lipsa unor dispoziții contrare, dispozițiile prezentului regulament se aplică acestor permise de conducere.

[…]

(4) Autorizația menționată la alineatul 1 nu se aplică posesorilor unui permis de conducere al [Uniunii] sau al SEE,

[…]

3. al căror permis de conducere a făcut în Germania obiectul unei măsuri de retragere provizorie sau definitivă adoptate de un tribunal ori al unei măsuri de retragere executorii cu efect imediat sau al unei măsuri definitive adoptate de o autoritate administrativă, cărora le a fost refuzat permisul de conducere printr-o decizie definitivă sau cărora le a fost retras permisul de conducere nu numai pentru că au renunțat între timp la acesta,

[…]

(5) Dreptul de a utiliza în Germania un permis de conducere al [Uniunii] sau al SEE după adoptarea uneia dintre deciziile menționate la alineatul 4 punctele 3 și 4 este

acordat la cerere în cazul în care au dispărut motivele care au justificat retragerea sau interdicția de a solicita dreptul de a conduce.

[…]”

Reglementarea referitoare la retragerea permisului de conducere

16 Potrivit articolului 69 din Codul penal (Strafgesetzbuch), instanța penală dispune retragerea permisului de conducere în cazul în care rezultă din starea de fapt că o persoană urmărită penal este inaptă pentru conducerea de vehicule. Conform articolului 69 bis din același cod, această retragere este însoțită de o perioadă de interdicție de a solicita un nou permis de conducere (perioadă de blocaj) care poate varia între șase luni și cinci ani și, în anumite condiții, poate fi pronunțată chiar pe viață.

17 În temeiul articolului 46 din FeV, dispoziție care pune în aplicare articolul 3 din Legea privind traficul rutier (Straßenverkehrsgesetz), autoritatea responsabilă cu emiterea permiselor de conducere este obligată să retragă dreptul de a conduce dacă se dovedește că posesorul unui permis este inapt pentru a conduce vehicule. Conform alineatului 5 al articolului 46 menționat mai sus, dreptul de a conduce își încetează existența prin retragerea permisului de conducere. În cazul în care acest permis a fost emis în străinătate, retragerea are ca efect stingerea dreptului de a conduce vehicule pe teritoriul național.

Reglementarea referitoare la aptitudinea de a conduce

18 La articolul 11 din FeV, intitulat „Aptitudinea”, se precizează:

„(1) Persoanele care solicită un permis de conducere trebuie să îndeplinească condițiile fizice și psihice necesare în acest scop. Aceste condiții nu sunt îndeplinite

în special în cazul unor boli sau al unor carențe menționate în anexa 4 ori în anexa 5, care sunt incompatibile cu aptitudinea sau cu o aptitudine limitată [de a conduce autovehicule]. […]

(2) În cazul în care există fapte care pot produce îndoieli cu privire la capacitățile fizice sau psihice ale solicitantului unui permis de conducere, autoritățile competente în domeniul permiselor de conducere pot dispune prezentarea unui raport de expertiză medicală de către persoana interesată, în vederea adoptării deciziilor referitoare la emiterea sau la prelungirea permisului de conducere ori la impunerea de limitări sau condiții. […]

(3) În scopul menționat la alineatul 2 [în special], pentru a îndepărta îndoielile în ceea ce privește aptitudinea de a conduce, poate fi dispusă prezentarea unui raport eliberat de un centru de control al aptitudinii de a conduce recunoscut oficial (raport de expertiză medico-psihologică)

[…]

4. în cazul unor încălcări grave sau repetate ale Codului rutier ori în cazul unor delicte în legătură cu traficul rutier sau cu aptitudinea de a conduce […]

sau

5. la reatribuirea permisului de conducere,

[…]

b. în cazul în care retragerea permisului de conducere se întemeiază pe unul dintre motivele menționate la punctul 4.

[…]

(8) În cazul în care persoana vizată refuză examinarea sau nu prezintă la termen autorității competente în domeniul permiselor de conducere raportul de expertiză a cărui prezentare a fost impusă de aceasta, autoritatea competentă are dreptul să concluzioneze în decizia sa că persoana vizată este inaptă. […]”

19 Intitulat „Aptitudinea în cazul unor probleme cu alcoolul”, articolul 13 din FeV permite autorităților competente să dispună, în anumite împrejurări, prezentarea unui raport de expertiză medico-psihologică în vederea adoptării unor decizii referitoare fie la emiterea sau la prelungirea permisului de conducere, fie la impunerea de limitări sau de condiții în ceea ce privește dreptul de a conduce. Acesta este cazul în special atunci când, potrivit unui certificat medical sau pe baza anumitor fapte, există indicii privind un consum abuziv de alcool sau atunci când, sub influența alcoolului, au fost comise în mai multe rânduri încălcări ale traficului rutier.

20 Articolul 14 din FeV, intitulat „Aptitudinea în cazul unor probleme cu stupefiantele” este formulat după cum urmează:

„(1) În vederea adoptării deciziilor privind emiterea sau prelungirea permisului de conducere ori a celor privind impunerea de limitări sau de condiții, autoritățile

competente dispun prezentarea unui raport de expertiză medicală (articolul 11 alineatul 2 a treia teză) în cazul în care anumite fapte permit să se considere că

1. există o dependență de stupefiante în sensul Legii privind stupefiantele (Gesetz über den Verkehr mit Betäubungsmitteln [Betäubungsmittelgesetz]) în varianta publicată la 1 martie 1994 (BGBl. [1994] I, p. 358), modificată […] prin articolul 4 din Legea din 26 ianuarie 1998 (BGBl. [1998] I, p. 160), în varianta aflată în vigoare, sau de o altă substanță cu efect psihoactiv,

2. există un consum de stupefiante în sensul Legii privind stupefiantele, […]

(2) În sensul alineatului 1, este necesar să se dispună prezentarea unui raport medico-psihologic în cazul în care

1. permisul de conducere a fost retras pentru unul dintre motivele menționate la alineatul 1 sau

2. trebuie verificat dacă persoana vizată se află încă în stare de dependență de stupefiante sau – fără să fie dependentă de acestea – continuă să ia substanțe menționate la alineatul 1."

21 Articolul 20 alineatul 1 din FeV prevede că, în situația emiterii unui nou permis de conducere ulterior unei retrageri, se aplică dispozițiile referitoare la prima emitere a unui permis. În cazul în care, potrivit alineatului 2 al acestui articol, autoritatea competentă poate renunța să oblige persoana vizată să susțină din nou examenele pentru emiterea permisului atunci când nu există niciun indiciu că solicitantul nu mai posedă cunoștințe și aptitudini necesare în acest scop, alineatul 3 al aceluiași articol prevede că o astfel de decizie nu aduce atingere obligației de a prezenta un raport de expertiză medico-psihologică prevăzută la articolul 11 alineatul 3 primul paragraf punctul 5 din FeV.

**Acțiunile principale și întrebările preliminare**

*Cauza C-329/06*

22 Domnul Wiedemann, resortisant german, locuiește în Germania de la 30 iunie 1995. Acesta a locuit mai întâi la Bad Waldsee, apoi la Wangen im Allgäu.

23 La 29 aprilie 2002, Landratsamt Ravensburg (serviciile administrative ale circumscripției Ravensburg) i-a emis un permis de conducere de categoria B însoțit de o perioadă de probă de doi ani. La 2 septembrie 2003, domnul Wiedemann a fost obligat să participe la un seminar de formare în urma unei încălcări a legislației rutiere. La 20 martie 2004, un test de urină efectuat asupra persoanei acestuia a indicat un consum de heroină și de canabis. Cu această ocazie, domnul Wiedemann a recunoscut un consum regulat de canabis.

24 Prin Decizia din 14 aprilie 2004, Landratsamt Ravensburg a retras permisul de conducere al domnului Wiedemann pentru motivul că acesta din urmă nu era apt să conducă un autovehicul din cauza consumului de droguri.

25 Contestația introdusă de acesta împotriva deciziei menționate a fost respinsă de Regierungspräsidium Tübingen (guvernul regiunii Tübingen) prin Decizia din 16 august 2004, devenită definitivă la 20 septembrie 2004.

26 La 19 septembrie 2004, într-o duminică, autoritățile competente în domeniul permiselor de conducere din orașul Karlovice (Republica Cehă) au adoptat o decizie prin care i se recunoaște domnului Wiedemann dreptul de a conduce. La 1 octombrie 2004, acestuia i-a fost emis un permis de conducere de categoria B care cuprindea mențiunea „Bad Waldsee, Germania” în ceea ce privește locul de domiciliu al posesorului.

27 În posesia acestui permis, domnul Wiedemann a circulat în Germania, unde, la 11 octombrie 2004, a cauzat un accident. La 16 octombrie 2004, permisul menționat a fost ridicat de poliția din Ravensburg.

28 Prin Decizia din 27 octombrie 2004 a Landratsamt Ravensburg, domnul Wiedemann a fost decăzut din dreptul de a conduce autovehicule în Germania, astfel cum acest drept rezulta din permisul său de conducere ceh, pentru motivul că, în temeiul dreptului german, acesta nu demonstrase încă aptitudinea de a conduce asemenea vehicule. Permisul de conducere i-a fost înapoiat după aplicarea următoarei mențiuni: „Permisul de conducere nu dă dreptul la conducerea autovehiculelor în Germania”.

29 Prin intermediul autorităților germane, Ministerul ceh al Transporturilor a fost informat cu privire la faptul că autoritățile competente cehe au emis un permis de conducere fără să țină seama nici de împrejurarea că domnul Wiedemann avea

domiciliul în Germania, nici de retragerea anterioară a permisului de conducere german al acestuia pentru inaptitudine de a conduce cauzată de consumul de droguri, care persistă de altfel.

30 Prin scrisorile din 18 aprilie 2005 și din 10 ianuarie 2006, Ministerul ceh al Transporturilor a anunțat că se va efectua o verificare a deciziilor autorităților competente cehe.

31 Întrucât contestația împotriva Deciziei din 27 octombrie 2004 nu a fost acceptată, la 6 iulie 2005, domnul Wiedemann a introdus o acțiune la Verwaltungsgericht Sigmaringen (Tribunalul administrativ din Sigmaringen), care a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 1 alineatul (2) și articolul 8 alineatele (2) și (4) din Directiva [91/439] trebuie interpretate în sensul că retragerea administrativă a permisului de conducere pronunțată în statul [membru] de domiciliu pentru motivul unei inaptitudini de a conduce nu se opune emiterii unui permis de conducere de către un alt stat membru, iar statul [membru] de domiciliu trebuie, în principiu, să recunoască și un astfel de permis de conducere?

2) Dispozițiile articolului 1 alineatul (2) coroborat cu articolul 7 alineatul (1) litera (a), cu articolul 8 alineatele (2) și (4), precum și cu anexa III la Directiva [91/439] trebuie interpretate în sensul că nu există nicio obligație pentru statul [membru] de domiciliu de a recunoaște un permis de conducere pe care posesorul l-a obținut în mod fraudulos după retragerea permisului său de conducere în [acest] stat [membru], [fie] prin înșelarea cu intenție a autorităților competente în domeniul permiselor de conducere din statul [membru] care a emis permisul, fără a dovedi că a redobândit aptitudinea de a conduce, [fie] datorită cooperării coluzive a funcționarilor din statul [membru] care a emis permisul?

3) Articolul 1 alineatul (2) și articolul 8 alineatele (2) și (4) din Directiva [91/439] trebuie interpretate în sensul că, după retragerea permisului de conducere de către autoritățile administrative, statul [membru] de domiciliu poate suspenda provizoriu un permis de conducere emis în alt stat membru sau poate interzice utilizarea acestuia în timp ce statul [membru] care a emis permisul examinează dacă va retrage permisul de conducere obținut în mod abuziv?"

32 La 26 aprilie 2007, Curtea a primit o scrisoare din 14 martie 2006, adresată ministrului german al transporturilor de către omologul său ceh, prin care acesta din urmă confirmă că permisul de conducere ceh al domnului Wiedemann a fost emis conform regulilor aplicabile. Această scrisoare și traducerea sa în germană au fost înaintate Curții de instanța de trimitere. Conform articolului 23 din Statutul Curții de Justiție, aceste documente au fost transmise tuturor celor interesați care au depus observații scrise.

*Cauza C-343/06*

33 Prin Hotărârea definitivă din 25 mai 2001 a Amtsgericht Chemnitz (Tribunalul cantonal din Chemnitz), domnul Funk, posesor al unui permis de conducere de categoria B emis în Germania la 12 iulie 2000, a fost condamnat pentru conducere în stare de ebrietate. Acestuia i-a fost anulat dreptul de a conduce autovehicule, i s-a retras permisul de conducere și i s-a interzis să obțină un nou permis de conducere german o perioadă de nouă luni care a luat sfârșit la 24 februarie 2002.

34 În cadrul demersurilor efectuate de domnul Funk în vederea obținerii unui nou permis de conducere, acesta s-a supus unei expertize medico-psihologice. Raportul din 7 februarie 2002 întocmit în urma acestei expertize a concluzionat că domnul Funk nu este apt să conducă autovehicule pentru motivul că există un pericol considerabil de recidivă, întrucât personalitatea acestuia nu a evoluat pozitiv. Cu toate acestea, după ce a urmat un curs, domnul Funk a obținut un nou permis de conducere la 26 martie 2002.

35 Cu ocazia unui control efectuat la 17 iunie 2002, s-a constatat că domnul Funk se afla din nou sub influența alcoolului. Întrucât un nou raport de expertiză întocmit la 17 iunie 2003 în urma controlului menționat a concluzionat că este previzibil ca acesta să continue să conducă vehicule sub influența alcoolului, prin Decizia necontestată din 15 iulie 2003, Stadt Chemnitz i-a retras noul permis de conducere.

36 Domnul Funk a solicitat un nou permis în 2 decembrie 2003. Cu toate acestea, întrucât la 27 februarie 2004 a fost întocmit un raport de expertiză negativ, acesta și-a retras cererea.

37 Din decizia de trimitere rezultă că, la 9 decembrie 2004, deși era înscris la serviciul de evidență a populației din Chemnitz ca locuind numai în această localitate, fapt confirmat ulterior chiar de acesta, domnul Funk a obținut un permis de conducere de categoria B la Teplice (Republica Cehă).

38 Fiind informată cu privire la această situație, la 10 februarie 2005, Stadt Chemnitz a solicitat domnului Funk prezentarea unui raport de expertiză care să ateste aptitudinea sa de a conduce autovehicule. Întrucât acesta nu s-a conformat respectivei solicitări, prin Decizia din 11 mai 2005, Stadt Chemnitz i-a retras dreptul de a utiliza permisul de conducere ceh pe teritoriul german și a dispus, sub pedeapsa amenzii, prezentarea permisului pentru a se înscrie o mențiune cu privire la această interdicție. Prin Decizia din 31 mai 2005, amenda datorată în caz de nerespectare a acestei somații a fost stabilită la 500 de euro, domnul Funk fiind amenințat și cu retragerea permisului menționat.

39 Întrucât contestația împotriva acestor decizii nu a fost acceptată, domnul Funk a introdus o acțiune la Verwaltungsgericht Chemnitz (Tribunalul administrativ din Chemnitz), care a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) În temeiul dispozițiilor articolului 1 alineatul (2) coroborat cu articolul 8 alineatele (2) și (4) din Directiva [91/439], un stat membru poate impune posesorului unui permis de conducere emis în alt stat membru să solicite autorităților [din primul stat membru] recunoașterea dreptului de a utiliza acest permis pe teritoriu[l] [său] în cazul în care, în acest [prim] stat membru, posesorului permisului menționat i s-a retras înainte un permis de conducere [anterior emis de statul respectiv] sau în cazul în care [acest permis anterior] a fost în orice caz anulat [în statul menționat]?

2) În cazul unui răspuns negativ, dispoziții[le] articolului 1 alineatul (2) coroborat cu articolul 8 alineatele (2) și (4) din Directiva [91/439] trebuie interpretate astfel încât un stat membru poate refuza recunoașterea pe teritoriul său a unui permis de conducere emis de un alt stat membru [în cazul în care] un permis de conducere [anterior emis de primul stat membru] a fost retras înainte de la persoana interesată de către autoritatea administrativă [în acest stat], din moment ce, potrivit legislației din acest prim stat membru, în cazul unor măsuri administrative de retragere sau de anulare a acestui permis, nu există un termen de blocaj pentru emitere[a] [unui nou permis de conducere], iar una dintre condițiile de fond pentru ca persoana interesată să aibă dreptul la [această] emitere este [ca aceasta], la solicitarea autorității administrative, [să fi] făcut dovada aptitudinii sale de a conduce, sub forma unui raport de expertiză medico-psihologică ale cărei modalități sunt precizate prin normele dreptului național?

3) În cazul unui răspuns negativ, dispoziții[le] articolului 1 alineatul (2) coroborat cu articolul 8 alineatele (2) și (4) din Directiva [91/439] trebuie interpretate astfel încât un stat membru poate refuza recunoașterea pe teritoriul său a unui permis de conducere emis de un alt stat membru în cazul în care un permis [anterior emis de primul stat membru] a fost retras înainte de la posesorul său de către autoritățile administrative pe teritoriul [acestui prim] stat membru […] sau în cazul în care a fost anulat în statul menționat și, pe baza unor elemente obiective (lipsa domiciliului în statul membru care a emis permisul de conducere în litigiu și cerere de emitere a unui nou permis care a fost refuzată pe teritoriul [primului] stat membru […]), trebuie să se considere că obținerea unui permis de conducere [al Uniunii] [în celălalt stat membru] urmărește doar evitarea condițiilor materiale stricte ale procedurii naționale [aplicabile în primul stat membru] în cazul emiterii unui nou permis de conducere, în special [în ceea ce privește] raportul de expertiză medico-psihologică?”

40 O scrisoare din 5 septembrie 2005 provenind de la Ministerul ceh al Transporturilor, în care este confirmată valabilitatea permisului ceh al domnului Funk, a fost anexată la observaţiile acestuia din urmă şi a fost de asemenea comunicată Curţii la 21 iunie 2007. Conform articolului 23 din Statutul Curţii de Justiţie, acest document a fost transmis tuturor celor interesaţi care au depus observaţii scrise.

**Procedura în faţa Curţii de Justiţie**

41 Prin Ordonanţa preşedintelui Curţii din 10 octombrie 2006, cauzele C-329/06 şi C-343/06 au fost conexate în vederea procedurii scrise şi orale, precum şi a hotărârii.

42 Prin intermediul mai multor întrebări scrise adresate la 1 august 2007, Curtea a solicitat lămuriri guvernului ceh, pe de o parte, referitor la dreptul Republicii Cehe în ceea ce priveşte verificarea condiţiilor prevăzute la articolul 7 alineatul (1) literele (a) şi (b) din Directiva 91/439 şi la posibilitatea de a emite un permis de conducere care cuprinde menţiunea unui domiciliu al posesorului situat în alt stat membru, precum şi, pe de altă parte, cu privire la criteriile aplicabile pentru a stabili dacă o persoană are domiciliul în acel stat membru şi la existenţa unor controale în ceea ce priveşte caracterul efectiv al acestui domiciliu.

43 Prin faxul primit la grefa Curţii la 31 august 2007, guvernul ceh a răspuns la întrebările sus-menţionate în sensul că cerinţa referitoare la domiciliul stabil, astfel cum este prevăzută prin Directiva 91/439, a fost introdusă în sistemul juridic ceh începând numai de la 1 iulie 2006. Pentru perioada anterioară acestei date, reglementarea cehă permitea emiterea unei autorizaţii de conducere persoanelor care nu aveau o reşedinţă permanentă sau temporară pe teritoriul Republicii Cehe.

**Cu privire la întrebările preliminare**

44 Prezentele întrebări preliminare privesc două aspecte ale recunoașterii reciproce a permiselor de conducere care trebuie examinate succesiv, și anume posibilitatea unui stat membru, pe de o parte, de a refuza recunoașterea valabilității unui permis de conducere emis de un alt stat membru și, pe de altă parte, de a suspenda provizoriu dreptul de a conduce care rezultă dintr-un astfel de permis, așteptând ca statul membru care a eliberat permisul să se pronunțe asupra retragerii eventuale a acestuia.

*Cu privire la posibilitatea unui stat membru de a refuza recunoașterea valabilității unui permis de conducere emis de un alt stat membru*

45 În prealabil, trebuie să se observe că, în cadrul procedurii de cooperare între instanțele naționale și Curte instituite prin articolul 234 CE, este de competența acesteia din urmă să ofere instanței naționale un răspuns util, care să îi permită să soluționeze litigiul cu care a fost sesizată. Din această perspectivă, Curtea trebuie, dacă este cazul, să reformuleze întrebările care îi sunt adresate. În plus, trebuie reamintit că misiunea Curții este de a interpreta toate dispozițiile dreptului comunitar care sunt necesare instanțelor naționale pentru a statua în cauzele cu care sunt sesizate, chiar dacă respectivele dispoziții nu sunt expres indicate în întrebările adresate de aceste instanțe (Hotărârea din 18 martie 1993, Viessmann, C-280/91, Rec., p. I-971, punctul 17, Hotărârea din 11 decembrie 1997, Immobiliare SIF, C-42/96, Rec., p. I-7089, punctul 28, și Hotărârea din 8 martie 2007, Campina, C-45/06, Rep., p. I-2089, punctele 30 și 31).

46 În cazul de față, având în vedere faptele care stau la baza acțiunilor principale, precum și conținutul observațiilor care au fost prezentate Curții, examinarea întrebărilor adresate trebuie să ia în considerare articolul 7 alineatul (1) literele (a) și (b) din Directiva 91/439. Pentru a oferi un răspuns util și cât de complet posibil la întrebările preliminare, este, așadar, necesar, în măsura în care instanțele de trimitere au omis să o facă, să se extindă sfera acestora.

47 Prin intermediul primelor două întrebări din cauza C-329/06 și intermediul celei de a doua și a treia întrebări din cauza C-343/06, instanțele de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 1 alineatul (2), articolul 7 alineatul (1) literele (a) și (b), precum și articolul 8 alineatele (2) și (4) din Directiva 91/439 trebuie interpretate în sensul că se opun ca un stat membru (statul membru gazdă) să refuze recunoașterea pe teritoriul său a unui permis de conducere emis ulterior de un alt stat membru (statul membru care a emis permisul) unei persoane care, anterior, în statul membru gazdă, a făcut obiectul unei măsuri de retragere a unui permis precedent pentru conducere sub influența drogurilor sau a alcoolului, în cazul în care această persoană a obținut permisul respectiv în afara oricărei perioade de interdicție de a solicita un nou permis, dar cu nerespectarea condiției privind domiciliul sau a condițiilor privind aptitudinea impuse de statul membru gazdă în această privință în scopul de a asigura siguranța traficului.

48 Aceste întrebări trebuie examinate împreună cu prima întrebare din cauza C-343/06, care, în esență, urmărește să stabilească dacă un stat membru gazdă poate impune posesorului unui nou permis de conducere emis de un alt stat membru să solicite, înainte de a se folosi de acest permis, recunoașterea dreptului de a utiliza permisul respectiv în statul membru gazdă în cazul în care permisul de conducere pe care îl deținea înainte i-a fost retras sau a fost anulat în acest ultim stat membru.

49 Din primul considerent al Directivei 91/439 rezultă că principiul general al recunoașterii reciproce a permiselor de conducere emise de statele membre, prevăzut la articolul 1 alineatul (2) din această directivă, a fost introdus în special pentru a facilita circulația persoanelor stabilite în alt stat membru decât cel în care au dat un examen pentru obținerea permisului de conducere (Hotărârea din 29 aprilie 2004, Kapper, C-476/01, Rec., p. I-5205, punctul 71).

50 Potrivit unei jurisprudențe consacrate, articolul 1 alineatul (2) menționat mai sus prevede recunoașterea reciprocă, fără nicio formalitate, a permiselor de conducere emise de statele membre. Această dispoziție impune statelor membre o obligație clară și precisă, care nu lasă nicio marjă de apreciere în ceea ce privește măsurile care trebuie adoptate pentru a i se conforma (a se vedea în acest sens Hotărârea din 29 octombrie 1998, Awoyemi, C-230/97, Rec., p. I-6781, punctele 41 și 43, Hotărârea din 10 iulie 2003, Comisia/Țările de Jos, C-246/00, Rec., p. I-7485, punctele 60 și 61, Hotărârea Kapper, citată anterior, punctul 45, Ordonanța din 6 aprilie 2006,

Halbritter, C-227/05, punctul 25, și Ordonanța din 28 septembrie 2006, Kremer C-340/05, punctul 27).

51 Rezultă din aceasta că statul membru gazdă nu poate impune nicio formalitate anterior recunoașterii unui permis de conducere emis de un alt stat membru. Este, așadar, contrar principiului recunoașterii reciproce menționat mai sus să i se impună posesorului unui permis de conducere emis de un stat membru să solicite recunoașterea acestui permis în alt stat membru (a se vedea în acest sens Hotărârea Comisia/Țările de Jos, citată anterior, punctul 60 și următoarele).

52 Statului membru care a emis permisul îi revine obligația de a verifica dacă sunt îndeplinite condițiile minime impuse de dreptul comunitar, în special cele referitoare la domiciliu și la aptitudinea de a conduce și, în consecință, dacă este justificată emiterea unui permis de conducere — în speță, a unui nou permis.

53 Așadar, din moment ce autoritățile unui stat membru au emis un permis de conducere în conformitate cu articolul 1 alineatul (1) din Directiva 91/439, celelalte state membre nu au dreptul de a verifica respectarea condițiilor de emitere prevăzute de această directivă (a se vedea în acest sens Ordonanțele citate anterior Halbritter, punctul 34, și Kremer, punctul 27). Într-adevăr, deținerea unui permis de conducere emis de un stat membru trebuie considerată ca reprezentând dovada că, la momentul la care i-a fost emis permisul, posesorul acestuia îndeplinea condițiile menționate (a se vedea în acest sens Hotărârea Comisia/Țările de Jos, citată anterior, punctul 75, Ordonanța din 11 decembrie 2003, Da Silva Carvalho, C-408/02, punctul 21, precum și Hotărârea Kapper, citată anterior, punctul 46). Faptul că, în conformitate cu punctul 5 din anexa III la directiva menționată, un stat membru poate impune, la emiterea unui permis de conducere, un examen medical mai sever decât cele menționate în anexa menționată nu aduce, așadar, atingere obligației acestui stat membru de a recunoaște permisele de conducere emise de celelalte state membre conform aceleiași directive.

54 Rezultă, în primul rând, că un stat membru gazdă care, la emiterea unui permis de conducere, impune condiții naționale mai severe, în special după retragerea unui

permis anterior, nu poate refuza recunoașterea unui permis de conducere emis ulterior de un alt stat membru numai pentru motivul că posesorul acestui nou permis l-a obținut în temeiul unei reglementări naționale care nu impune aceleași cerințe ca acest stat membru gazdă.

55 În al doilea rând, principiul recunoașterii reciproce se opune ca un stat membru gazdă să refuze recunoașterea unui permis de conducere emis de un alt stat membru pentru motivul că, potrivit informațiilor provenind de la statul membru gazdă, la data emiterii permisului, posesorul acestuia nu îndeplinea condițiile cerute pentru a-l obține (a se vedea în acest sens Ordonanța Da Silva Carvalho, citată anterior, punctul 22, și Hotărârea Kapper, citată anterior, punctul 47).

56 Într-adevăr, în măsura în care Directiva 91/439 conferă statului membru care a emis permisul competența exclusivă de a se asigura că permisele de conducere pe care le eliberează sunt emise cu respectarea condițiilor impuse de directiva menționată, acest stat membru este singurul căruia îi revine obligația de a adopta măsurile corespunzătoare în ceea ce privește permisele de conducere referitor la care s-ar dovedi ulterior că posesorii nu îndeplinesc condițiile menționate (a se vedea în acest sens Ordonanța Da Silva Carvalho, citată anterior, punctul 23, și Hotărârea Kapper, citată anterior, punctul 48).

57 În cazul în care un stat membru are motive serioase să se îndoiască de regularitatea unui permis de conducere emis de un alt stat membru, celui dintâi îi revine obligația de a-l informa despre aceasta pe cel din urmă în cadrul asistenței reciproce și al schimbului de informații instituite prin articolul 12 alineatul (3) din Directiva 91/439. În situația în care statul membru în care a fost emis permisul nu ar adopta măsurile corespunzătoare, statul membru gazdă poate declanșa împotriva acestuia o procedură în temeiul articolului 227 CE, având ca obiect constatarea de către Curte a unei neîndepliniri a obligațiilor ce decurg din Directiva 91/439 (a se vedea în acest sens Ordonanța Da Silva Carvalho, citată anterior, punctul 23, și Hotărârea Kapper, citată anterior, punctul 48).

58 Este adevărat că, din motive de siguranță a traficului rutier – astfel cum reiese din ultimul considerent al Directivei 91/439 –, articolul 8 alineatele (2) și (4) din aceasta

permite statelor membre, în anumite împrejurări, să aplice propriile dispoziții naționale privind limitarea, suspendarea, retragerea și anularea permisului de conducere oricărui posesor al unui permis care are domiciliul stabil pe teritoriul acestora.

59 Cu toate acestea, trebuie amintit, pe de o parte, că această facultate, în măsura în care decurge din articolul 8 alineatul (2) din Directiva 91/439, nu poate fi exercitată decât în temeiul unui comportament al persoanei interesate posterior obținerii permisului de conducere emis de un alt stat membru (a se vedea în acest sens Ordonanțele citate anterior Halbritter, punctul 38, și Kremer, punctul 35).

60 Pe de altă parte, alineatul (4) primul paragraf al articolului 8 menționat, care permite unui stat membru să refuze recunoașterea valabilității unui permis de conducere obținut în alt stat membru de o persoană care, pe teritoriul primului stat membru, face obiectul unei măsuri de limitare, de suspendare, de retragere sau de anulare a permisului, constituie o derogare de la principiul general al recunoașterii reciproce a permiselor de conducere și este astfel de strictă interpretare (a se vedea în acest sens Hotărârea Kapper, citată anterior, punctele 70 și 72, precum și Ordonanțele citate anterior Halbritter, punctul 35, și Kremer, punctul 28).

61 În această privință, trebuie subliniat de la bun început că, deși dispoziția menționată permite unui stat membru, în anumite condiții, să refuze recunoașterea valabilității unui permis de conducere emis de un alt stat membru, aceasta nu înseamnă, contrar celor susținute de guvernul german, că primul stat membru poate condiționa dreptul de a utiliza un permis emis de al doilea stat membru de o autorizație prealabilă pozitivă (a se vedea în acest sens Ordonanța Kremer, citată anterior, punctul 37).

62 Într-adevăr, din moment ce emiterea unui permis de conducere de către un stat membru trebuie să aibă loc cu respectarea condițiilor minime impuse prin Directiva 91/439, printre care cele menționate în anexa III la aceasta, referitoare la aptitudinea de a conduce, o interpretare a articolului 8 alineatul (4) primul paragraf din

această directivă potrivit căreia, în general, orice persoană care a posedat un permis de conducere ce a fost retras sau anulat într-un stat membru poate fi obligată să se prezinte la autoritățile competente din acest stat membru pentru a obține autorizația de a exercita dreptul de a conduce care rezultă din permisul de conducere emis ulterior în alt stat membru ar fi contrară obligației de recunoaștere reciprocă fără formalități.

63 De asemenea, dispoziția menționată nu poate fi invocată de un stat membru pentru a refuza la nesfârșit să recunoască unei persoane care, pe teritoriul său, a făcut obiectul unei măsuri de retragere sau de anulare a unui permis de conducere emis de acesta valabilitatea oricărui permis care ar putea să îi fie eliberat ulterior de un alt stat membru (a se vedea în acest sens Hotărârea Kapper, citată anterior, punctul 76, precum și Ordonanțele citate anterior Halbritter, punctul 27, și Kremer, punctul 29). Într-adevăr, a admite că un stat membru are dreptul de a se baza pe propriile dispoziții naționale pentru a se opune la nesfârșit recunoașterii valabilității unui permis emis de un alt stat membru ar reprezenta însăși negarea principiului recunoașterii reciproce a permiselor de conducere care constituie elementul esențial al sistemului instituit prin Directiva 91/439 (Hotărârea Kapper, citată anterior, punctul 77, precum și Ordonanțele citate anterior Halbritter, punctul 28, și Kremer, punctul 30).

64 În special, la punctul 38 din Ordonanța Kremer, citată anterior, Curtea a considerat că, în cazul în care, pe teritoriul unui stat membru, o persoană a făcut obiectul unei măsuri de retragere a permisului de conducere care nu a fost însoțită de o perioadă de interdicție de a solicita un nou permis, dispozițiile articolului 1 alineatul (2) coroborat cu articolul 8 alineatele (2) și (4) din Directiva 91/439 se opun ca acest stat membru să refuze recunoașterea, pe teritoriul său, a dreptului de a conduce care rezultă dintr-un permis de conducere emis ulterior în alt stat membru și, în consecință, a valabilității acestui permis atât timp cât posesorul acestuia nu s-a conformat condițiilor impuse în primul stat membru pentru emiterea unui nou permis în urma acestei retrageri, condiții care includ examenul de aptitudine pentru conducere care să ateste că motivele care au justificat retragerea menționată nu mai există.

65 În schimb, reiese din cele ce precedă că dispozițiile articolului 1 alineatul (2) și ale articolului 8 alineatul (4) din Directiva 91/439 nu se opun ca un stat membru să refuze unei persoane care, pe teritoriul său, a făcut obiectul unei măsuri de retragere a permisului de conducere, însoțită de o interdicție de a solicita un nou permis

o anumită perioadă, recunoașterea unui nou permis emis de un alt stat membru în această perioadă de interdicție.

66 De asemenea, deși este adevărat că articolul 8 alineatul (2) din Directiva 91/439 nu permite statului membru în care se află domiciliul stabil să refuze recunoașterea permisului de conducere emis de un alt stat membru numai pentru motivul că posesorului acestui permis i-a fost retras înainte un permis anterior în statul membru în care are domiciliul stabil, această dispoziție îi permite totuși, astfel cum a fost menționat la punctele 58 și 59 din prezenta hotărâre, sub rezerva respectării principiului teritorialității legislației penale și polițienești, să limiteze, să suspende, să retragă sau să anuleze noul permis în cazul în care comportamentul posesorului său, ulterior emiterii acestuia, justifică acest lucru potrivit dreptului național al statului membru gazdă menționat.

67 Pentru a răspunde la întrebările adresate de instanțele de trimitere, trebuie examinată în continuare, în special, aplicarea principiului recunoașterii reciproce, astfel cum a fost amintit mai sus, în cazul în care se stabilește că noul permis de conducere a fost emis cu nerespectarea condiției privind domiciliul impuse prin Directiva 91/439.

68 În această privință, din al patrulea considerent al acestei directive reiese că, printre condițiile instituite pentru a se asigura siguranța rutieră, figurează cele prevăzute la articolul 7 alineatul (1) literele (a) și (b) din directiva menționată, care condiționează emiterea unui permis de conducere de anumite cerințe referitoare la aptitudinea de a conduce, respectiv la domiciliu.

69 Astfel cum arată Comisia Comunităților Europene în observații, condiția privind domiciliul contribuie în special la combaterea „turismului permiselor de conducere”, în lipsa unei armonizări complete a reglementărilor statelor membre referitoare la emiterea permiselor de conducere. Pe de altă parte, astfel cum a observat avocatul general la punctul 78 din concluzii, această condiție este indispensabilă pentru controlul respectării condiției privind aptitudinea de a conduce.

70 Într-adevăr, articolul 7 alineatul (5) din Directiva 91/439, care prevede că o persoană poate să deţină un permis de conducere doar dintr-un singur stat membru, consacră unicitatea permisului de conducere. Ca o condiţie prealabilă care permite verificarea respectării de către un candidat a celorlalte condiţii impuse prin această directivă, condiţia privind domiciliul, prin intermediul căreia se stabileşte statul membru care emite permisul, are, aşadar, o importanţă deosebită în comparaţie cu celelalte condiţii impuse prin directiva menţionată.

71 În consecinţă, siguranţa rutieră ar putea fi compromisă în cazul în care condiţia privind domiciliul nu ar fi respectată în ceea ce priveşte o persoană care a făcut obiectul unei măsuri de limitare, de suspendare, de retragere sau de anulare a dreptului de a conduce în sensul articolului 8 alineatul (4) din Directiva 91/439.

72 Rezultă că, în cazul în care este posibil să se stabilească, nu în funcţie de informaţiile care provin de la statul membru gazdă, ci pe baza unor menţiuni care figurează chiar pe permisul de conducere sau a altor informaţii incontestabile care provin de la statul membru care a emis permisul, că, la momentul emiterii acestui permis, nu era îndeplinită condiţia privind domiciliul impusă la articolul 7 alineatul (1) litera (b) din Directiva 91/439, statul membru gazdă, pe teritoriul căruia posesorul permisului menţionat a făcut obiectul unei măsuri de retragere a unui permis de conducere anterior, poate refuza recunoaşterea dreptului de a conduce care rezultă din permisul de conducere emis ulterior de un alt stat membru în afara oricărei perioade de interdicţie de a solicita un nou permis.

73 Având în vedere ansamblul consideraţiilor de mai sus, este necesar să se răspundă la întrebările adresate că articolul 1 alineatul (2), articolul 7 alineatul (1) şi articolul 8 alineatele (2) şi (4) din Directiva 91/439 trebuie interpretate în sensul că se opun ca un stat membru, în împrejurări precum cele din cauzele principale, să refuze recunoaşterea pe teritoriul său a dreptului de a conduce care rezultă dintr-un permis de conducere emis ulterior de un alt stat membru în afara oricărei perioade de interdicţie de a solicita un nou permis impuse persoanei vizate şi, în consecinţă, să refuze recunoaşterea valabilităţii acestui permis atât timp cât posesorul său nu s-a conformat condiţiilor impuse în primul stat membru pentru emiterea unui nou permis ca urmare a retragerii unui permis anterior, condiţii care includ examenul de aptitudine pentru conducere care atestă că motivele care au justificat retragerea

menționată nu mai există. În aceleași împrejurări, dispozițiile menționate nu se opun ca un stat membru să refuze recunoașterea pe teritoriul său a dreptului de a conduce care rezultă dintr-un permis de conducere emis ulterior de un alt stat membru în cazul în care se stabilește pe baza unor mențiuni din acesta sau a altor informații incontestabile care provin de la statul membru care a emis permisul că, la momentul la care acesta a fost emis, posesorul său, care a făcut obiectul unei măsuri de retragere a unui permis anterior pe teritoriul primului stat membru, nu avea domiciliul stabil pe teritoriul statului membru care a emis permisul.

*Cu privire la posibilitatea unei suspendări provizorii a dreptului de a conduce care rezultă dintr-un permis de conducere emis de un alt stat membru*

74 Prin intermediul celei de a treia întrebări din cauza C-329/06, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 1 alineatul (2) și articolul 8 alineatele (2) și (4) din Directiva 91/439 trebuie interpretate în sensul că, după retragerea unui permis de conducere de către autoritățile administrative, un stat membru poate să suspende provizoriu, în interesul siguranței traficului, dreptul de a conduce care rezultă dintr-un permis emis ulterior de un alt stat membru, în cazul în care acesta din urmă a informat că examinează modalitățile de emitere a acestui nou permis din care ar putea rezulta retragerea acestuia.

Cu privire la pertinența întrebării

75 În observațiile scrise referitoare la cauza C-329/06, guvernul german susține că, în urma poziției exprimate de Republica Cehă în scrisoarea din 14 martie 2006 menționată la punctul 32 din prezenta hotărâre, potrivit căreia acest stat membru nu va retrage permisul domnului Wiedemann, prezenta întrebare preliminară nu mai este pertinentă.

76 Trebuie amintit că, în cadrul unei proceduri prevăzute la articolul 234 CE, întemeiată pe o clară separare a funcțiilor între instanțele naționale și Curte, numai instanța națională sesizată cu litigiul și care trebuie să își asume responsabilitatea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată are competența să aprecieze, luând în considerare particularitățile cauzei, atât necesitatea unei hotărâri preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și pertinența întrebărilor pe care le adresează Curții. În consecință, întrucât întrebările adresate au ca obiect interpretarea dreptului comunitar, Curtea este, în principiu, obligată să se pronunțe (a se vedea în special Hotărârea din 13 martie 2001, PreussenElektra, C-379/98, Rec., p. I-2099, punctul 38, Hotărârea din 18 decembrie 2007, Laval un Partneri, C-341/05, Rep., p. I-11767, punctul 45, și Hotărârea din 14 februarie 2008, Varec, C-450/06, Rep., p. I-581, punctul 23).

77 Cu toate acestea, Curtea a hotărât că, în circumstanțe excepționale, este îndreptățită să analizeze condițiile în care este sesizată de către instanța națională, în scopul de a-și verifica propria competență (Hotărârea Varec, citată anterior, punctul 24 și jurisprudența citată). Curtea poate refuza să se pronunțe asupra unei întrebări preliminare adresate de o instanță națională mai ales în cazul în care rezultă în mod vădit că interpretarea dreptului comunitar solicitată nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul acțiunii principale sau atunci când problema ridicată este de natură ipotetică (a se vedea în acest sens în special Hotărârile citate anterior, PreussenElektra, punctul 39, și Laval un Partneri, punctul 46).

78 În cazul de față, guvernul german nu contestă competența Curții la momentul declanșării procedurii preliminare. Într-adevăr, acesta se limitează să observe că prezenta întrebare nu mai este pertinentă în urma scrisorii din 14 martie 2006 a Ministrului ceh al Transporturilor, din moment ce aceasta reprezintă refuzul definitiv al autorităților cehe de a iniția o procedură de retragere a permisului de conducere ceh în cauză în acțiunea principală.

79 Totuși, instanței naționale și nu Curții îi revine obligația de a aprecia semnificația scrisorii respective pentru a stabili dacă aceasta cuprinde un astfel de refuz. În orice caz, numai această instanță este îndreptățită să stabilească dacă, având în vedere evenimentele cu privire la care este informată ulterior deciziei de trimitere, răspunsul la această întrebare preliminară nu devine lipsit de interes pentru soluționarea litigiului cu care este sesizat.

80 Rezultă că este necesar să se răspundă la prezenta întrebare preliminară.

Cu privire la fond

81 Mai întâi, trebuie să se arate că, în cazul în care, în temeiul Directivei 91/439, un stat membru este obligat să recunoască un permis de conducere emis de un alt stat membru, efectul util al recunoașterii reciproce a permiselor de conducere ar fi compromis dacă primul stat membru ar avea posibilitatea să decidă suspendarea dreptului de a conduce care rezultă din acest permis în timp ce al doilea stat membru verifică modul în care acesta a fost emis.

82 Într-adevăr, într-o astfel de ipoteză, chiar dacă această verificare poate avea ca rezultat retragerea permisului vizat, suspendarea provizorie a dreptului de a conduce care decurge din acest permis ar fi întemeiată pe o prezumție de nelegalitate a acestuia, care nu poate fi conciliată cu jurisprudența Curții amintită la punctul 53 din prezenta hotărâre, potrivit căreia deținerea unui permis de conducere emis de un stat membru trebuie considerată de orice alt stat membru ca reprezentând dovada că posesorul permisului menționat îndeplinea, la momentul la care i-a fost emis permisul, condițiile de emitere prevăzute prin Directiva 91/439.

83 Statul membru care, după ce a adoptat o măsură de retragere a permisului de conducere împotriva unei persoane, este obligat, în temeiul dispozițiilor din această directivă, să recunoască permisul emis ulterior acestei persoane de un alt stat membru nu poate, așadar, să suspende dreptul de a conduce care rezultă din acest nou permis.

84 Cu toate acestea, în cazul în care, conform celei de a doua părți a răspunsului cuprins la punctul 73 din prezenta hotărâre, un stat membru are dreptul, în mod excepțional,

de a refuza recunoașterea valabilității unui permis de conducere emis de un alt stat membru, primul stat membru este *a fortiori* abilitat să suspende dreptul de a conduce al deținătorului acestui permis în timp ce al doilea stat membru verifică modul în care acesta a fost emis, în special în ceea ce privește respectarea condiției privind domiciliul impusă la articolul 7 alineatul (1) litera (b) din Directiva 91/439, verificare ce ar putea eventual conduce la retragerea permisului menționat.

85 Pe de altă parte, astfel cum s-a arătat la punctul 66 din prezenta hotărâre, este important să se amintească faptul că, în temeiul articolului 8 alineatul (2) din Directiva 91/439, un stat membru poate aplica propriile dispoziții naționale privind limitarea, suspendarea, retragerea sau anularea dreptului de a conduce posesorului unui permis de conducere emis în alt stat membru, pentru comportamentul acestuia ulterior emiterii respectivului permis.

86 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la a treia întrebare adresată în cauza C-329/06 că articolul 1 alineatul (2) și articolul 8 alineatele (2) și (4) din Directiva 91/439 se opun ca un stat membru care, în conformitate cu această directivă, este obligat să recunoască dreptul de a conduce care rezultă dintr-un permis de conducere emis de un alt stat membru să suspende provizoriu acest drept, în timp ce acest din urmă stat membru verifică modul în care a fost emis permisul respectiv. În schimb, în același context, dispozițiile menționate nu se opun ca un stat membru să decidă suspendarea dreptului respectiv în cazul în care rezultă din mențiunile din permis sau din alte informații incontestabile care provin de la celălalt stat membru că, la momentul la care a fost emis acest permis, condiția privind domiciliul impusă la articolul 7 alineatul (1) litera (b) din directiva menționată nu era îndeplinită.

**Cu privire la cheltuielile de judecată**

87 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanțele de trimitere, este de competența acestora să

se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

1) **Articolul 1 alineatul (2), articolul 7 alineatul (1) și articolul 8 alineatele (2) și (4) din Directiva 91/439/CEE a Consiliului din 29 iulie 1991 privind permisele de conducere, astfel cum a fost modificată prin Regulamentul (CE) nr. 1882/2003 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 septembrie 2003, trebuie interpretate în sensul că se opun ca un stat membru, în împrejurări precum cele din cauzele principale, să refuze recunoașterea pe teritoriul său a dreptului de a conduce care rezultă dintr-un permis de conducere emis ulterior de un alt stat membru în afara oricărei perioade de interdicție de a solicita un nou permis impuse persoanei vizate și, în consecință, să refuze recunoașterea valabilității acestui permis atât timp cât posesorul său nu s-a conformat condițiilor impuse în primul stat membru pentru emiterea unui nou permis ca urmare a retragerii unui permis anterior, condiții care includ examenul de aptitudine pentru conducere care atestă că motivele care au justificat retragerea menționată nu mai există.**

   **În aceleași împrejurări, dispozițiile menționate nu se opun ca un stat membru să refuze recunoașterea pe teritoriul său a dreptului de a conduce care rezultă dintr-un permis de conducere emis ulterior de un alt stat membru în cazul în care se stabilește pe baza unor mențiuni din acesta sau a altor informații incontestabile care provin de la statul membru care a emis permisul că, la momentul la care acesta a fost emis, posesorul său, care a făcut obiectul unei măsuri de retragere a unui permis anterior pe teritoriul primului stat membru, nu avea domiciliul stabil pe teritoriul statului membru care a emis permisul.**

2) **Articolul 1 alineatul (2) și articolul 8 alineatele (2) și (4) din Directiva 91/439, astfel cum a fost modificată prin Regulamentul nr. 1882/2003, se opun ca un**

**stat membru care, în conformitate cu această directivă, este obligat să recunoască dreptul de a conduce care rezultă dintr-un permis de conducere emis de un alt stat membru să suspende provizoriu acest drept, în timp ce acest din urmă stat membru verifică modul în care a fost emis permisul respectiv. În schimb, în același context, dispozițiile menționate nu se opun ca un stat membru să decidă suspendarea dreptului respectiv în cazul în care rezultă din mențiunile din permis sau din alte informații incontestabile care provin de la celălalt stat membru că, la momentul la care a fost emis acest permis, condiția privind domiciliul impusă la articolul 7 alineatul (1) litera (b) din directiva menționată nu era îndeplinită.**

Semnături